

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

29 Vtrùm teneantur beneficiarij ad residentiam, & non residentes amittant fructus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Secundò, Quia potissimum Summi Pontificis est procurare bonum Ecclesie, & iudicare quid ad illud expediat.

151
Si desit in
sua causa,
dispensatio
non suffi-
cit.

Dico Secundò, Si non putetur subesse legitima causa dispensandi, is qui obtinuit plura beneficia per dispensationem, non est tutus in conscientia, sed tenetur alterum resignare. Est ferè communis Theologorum: D. Thomæ quodlib. 9. art. 15. Maioris in 4. distinct. 24. quæst. 4. Adriani in 4. quæst. de pluralitate præbendarum, quæ incipit, Quia in præmissis. Caietani v. Beneficiorum multiplicatio, Soti lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 3. Toleti l. 5. cap. 71. Eandem docent multi Iurisperiti, & Canonista. Ratio est Primò, Quia Papa non est dominus beneficiorum, sed dispensator: atqui dispensator non potest pro suo arbitrio distribuere bona dispensanda, sed iuxta rationabilem voluntatem eorum, qui ea dispensanda reliquerunt, & eorum, in quorum utilitatem relicta sunt, quæ ista proposito est Ecclesia vniuersalis. Secundò, Quia est contra ius diuinum naturale vt vnus habeat plura beneficia; nisi aliqua iusta ratio id excuset, vt docet Caietanus supra: atqui Pontifex non potest dispensare in ijs quæ sunt Iuris diuini naturalis, nisi interueniat iusta causa, quæ turpitudinem tollat, vt patet in votis, iuramentis, & indulgentiis. de quo vide Bernardum epist. ad Robertum nepotem, & epist. 7. ad Adam monachum.

152
Collatio
tamen est
valida.

Aduerte tamen, collationem secundum beneficij, tertij, & ceterorum esse validam, & conferre verum titulum, vt patet ex multis Canonibus: nam ad nullum eorum iure natura est inhabilis. tenetur tamen resignare aliqua ex illis, quæ vel non sunt illi secundum suum statum necessaria, vel in quibus legitima causa non intercedit: fructus tamen interim perceptos non tenetur restituere, si muneris suo saltem per Vicarium satisfecit, si non satisfecit, tenetur ad fructuum restitutionem, vel Ecclesie, vel ad pias causas. vide infra numero 159.

Sequitur nunc vt dicamus ad quæ beneficiarij obligentur.

DVBITATIO XXIX.

Utrum teneantur beneficiarij ad residentiam, & non residentes amittant fructus.

153
Iure dispo-
nentur.

Respondeo & Dico Primò, Omnes qui habent beneficia, quibus incumbit cura animarum, tenentur iure diuino residere, & per se suum officium administrare. Probatur ex Concilio Tridentino sess. 23. cap. 1. de reform. Cum, inquit, præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, onus suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbiq; Dei prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere, pauperum aliarumq; miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera omnia pastoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab eis præstari & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, & assistunt, sed mercenarium more deserunt, & c. Ex quibus verbis patet, Episcopos, & alios habentes curam animarum

iure diuino teneri ad personalem residentiam, ex Concilij Tridentini sententia. Ratio est, quia iure diuino naturali tenentur ad præstandum ea quæ sunt sui officij.

Dices, Sufficit vt faciant per alios.

Respondeo, Non sufficere, nisi causa maioris momenti cogat eos ad tempus abesse; nam contra rectam rationem est vt tu officium cum emolumentis habeas, & alius præster onus; nisi maior aliqua ratio cogat te abesse. Confirmatur, quia quicumque accipit aliquod officium, obligat suam personam ad proprias illius officij functiones, tuncque promittit se illas obiturum quantum reserret; & nisi putaretur id facturum, non ei daretur. Numquam enim Princeps constituet Gubernatores vrbium, Præfectos arcium, Ductores militum, qui putantur crebro futuri absentes, & per alios administrari.

154
Non suffi-
cis vt re-
gant per
alios.

Dico Secundò, Episcopi possunt quotannis sine continuè siue interruptè, à suis Ecclesijs ex iusta causa ad summum tres menses abesse, sine alia Superioris approbatione. non tamen amplius; habetur dicto cap. 1. sess. 23.

155
Episcopi
tres menses
abesse pos-
sunt.

Vbi Nota, debere iustam causam subesse, & totum sine vllò detrimento gregis fieri; alioquin grauius peccant, vt colligitur ex verbis Concilij: onerat enim Concilium eorum conscientias ea in re, proposito Dei timore.

Dico Tertio, Si præter hos tres menses oporteat ob aliquas causas amplius abesse, (vt si Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, euidens Ecclesie vel Reipubl. utilitas amplius abesse postulent) debent hæc causæ approbari à Pontifice, vel à Metropolitanano, vel eo absente, ab antiquiore Suffraganeo, (qui etiam Metropolitanus absentiam approbare debet) iudicè in scriptis. Ita Concilium ibidem. Vbi Nota, excipi debere vnum casum, nempe quando Episcopus abest ob munus vel officium Reipubl. quod Episcopatu est annexum; ad hoc enim obligatur ex officio: sicut quando in Belgio & in Germania debent interesse comitijs Ordinum, in quibus ipsi primum locum obtinent.

156
Si amplius
causa ap-
probanda
à Superio-
re, &c.

Dico Quarto, Si præter tres menses (supradictos) aliquamdiu abfuerint sine dicta approbatione, fructus pro rata temporis absentie non faciunt suos, sed tenentur in conscientia eos vel fabricæ Ecclesie vel pauperibus loci erogare. Ita decernitur eodem cap. & additur, Prohibita quacumque conuentione vel compositione, qua pro fructibus malè perceptis appellatur, ex qua etiam predicti fructus in totum aut pro parte ei remitterentur. Quibus verbis prohibet omnibus Pontifice inferioribus, & hortatur ipsum Pontificem ne vllò modo eis hæc restitutio condonetur. His adde, si Episcopus aliquis amplius annum continuè à sua Ecclesia sine dicta approbatione abfuerit, Metropolitanus tenetur eum, sub pœna interdicti ingressus Ecclesie eo ipso incurrenda, intra tres menses Romano Pontifici denunciare. Ipsum autem Metropolitanum absentem, Suffraganeus antiquior residens denunciare debet. Ita habetur sess. 6. c. 1. de reform. quod autem illo cap. dicitur de quarta parte fructuum vnius anni amittenda per absentiam sex mensium, actum est sess. 23. c. 1. vbi statuitur vt fructus omnes pro rata absentie amittat.

157
Alioquin
fructus non
faciunt
suos.
Applican-
di fabricæ
vel paupe-
ribus.

158
Si amplius
annum ab-
fuerit.

Petes, Utrum si causæ sint approbatæ, sed non in scriptis, ista pœna incurrat?

158
Si non in
scriptis ap-
probata.

P p

Respon-

Respondeo, Si causa legitimæ fuerunt, & approbata sunt ab eo à quo debebant, probabile est ob illam solemnitatem omisam, in foro conscientia fructus non amitti. insinuat Nauarrus lib. 3. consil. de præbendis. consil. 13. num. 11. Ratio est, quia concessio iure gentium & naturæ valida fuit. In foro tamen exteriori posset condemnari. vide supra cap. 19. dub. 3. Applicatur hi fructus fabricæ, vel pauperibus loci, vt patet ex Concilio supra.

Vbi Aduerte, non adstringi fabricæ aut Ecclesiæ: fortasse idcirco, quia nullum damnum in temporalibus Ecclesiæ per illam absentiam datum est; & aliàs illi fructus censentur quasi superflui, cum Episcopus illorum sit incapax. Itaque permittitur vt in pauperes sicut alia superflua Ecclesiasticorum dentur; vt qui olim suam quartam in bonis Ecclesiasticis habere solent.

¹⁵⁹ Dico Quintò, Parochi si ultra duos menses absque legitima causa per Episcopum cognita & approbata absint, præter culpam mortalem, quam incurrunt, etiam fructus pro tempore absentia amittunt. colligitur ex eodem Concilio, d. cap. 11.

Vbi Notandum Primò, Dubium esse, vtrum sine tali approbatione possint abesse continuè vel diuini vt Episcopi, saltem ad duos menses. Nauarr. c. 25. n. 121. probabiliter existimat posse, si iustam causam habeant. Ratio est, quia ante Concilium licebat, & Concilium hoc expressè non reuocauit. si tamen sine iusta causa absint, peccabunt mortiferè contra præceptum Concilij, & contra Ius naturale diuinum, de residendo.

Nec obstat, quòd Concilium dicat, vt non obtineant licentiam ab Ordinario nisi ad bimestre, & ex graui causa; quia intelligendum est de alio bimestri. Interim tamen idoneus Vicarius cum debita mercede est substituendus. Verius tamen puto, mentem Concilij esse vt non absint primo bimestri absque facultate Episcopi; quia dicit, *quando eumque eos abesse contigerit, debere causam esse prius cognitam & probatam per Episcopum.* quod facile fieri potest, cum Episcopus non procul absit. Credo tamen non esse receptum.

¹⁶⁰ Notandum Secundò, Quod de Parochis dictum est, censendum esse de alijs, qui aliquod beneficium curam animarum habens obtinent, vt inquit Concilium. vnde etiam de perpetuis Coadiutoribus est intelligendum, vt Congregatio Cardinalium dicitur explicuisse, & merito; quia talis Coadiutoria est beneficium cum cura.

¹⁶¹ Petes, Vtrum prædictæ pœnæ pertineant ad Abbates & Priores habentes curam animarum suorum Religiosorum?

Respondeo, Non pertinere, nisi habeant curam animarum sæcularium, per ipsosmet administrandam; de tali enim cura loquitur Concilium, vt Congregatio respondit. Regulares autem, in administratione suorum subditorum Regularium relinquit suis statutis, & Superiorum Regularium ordinationibus.

¹⁶² Dico Sextò, Qui in Ecclesijs Cathedralibus vel collegiatis obtinent Dignitates, Canonicatus, Præbendas, vel Portiones, non possunt quolibet anno abesse ultra tres menses; alioquin primo anno debent priuari dimidia parte fructuum, quos ratione præbendæ suos fecerunt; secundo anno, omnibus fructibus, quos illo anno lucrati fuerint. Ita disponit Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. de re-

form. continet autem hæc dispositio pœnam sententia ferendæ, non late.

Vbi Notandum Primò, Reuocari hic omnia statuta & consuetudines, quibus antea licitum erat ultra tres menses abesse; non tamen reuocantur priuilegia, si quæ erant à Sede Apostolica cõcessa. vnde quod Nauarr. c. 25. n. 121. ait, consuetudinem honestam, esse causam excusantem longiorem absentiam, verum quidem est iure antiquo; non autem post Concilium, vbi hoc eius decretum est receptum. secus verò vbi non est receptum; nam ibi iure antiquo agitur. Consuetudo tamen absentandi se sine causa non valet, ex communi Doctorum sententia, teste Nauarro supra.

Notandum Secundò, Esse aliquas causas excusantes à residentia.

¹⁶³ Prima est, Audire Theologiam vel Ius Canonicum: hoc enim excusat à residentia ad quinque annos. *Causa excusans absentiam.*

Secunda, Docere Theologiam vel Ius Canonicum: hoc excusat quantumuis longo tempore. In his duobus casibus non requiritur licentia Episcopi vel Prælati; nam ad Theologiam audiendam & docendam, Pontifex facit copiam in c. Super specula, de Magistris. & hoc caput DD. extendunt ad Ius Canonicum, secuti Archidiaconum in cap. 2. de priuilegijs lib. 6. & Panormitanum in dictum cap. Super specula. Ad litteras autem humaniores & philosophiam requiritur licentia Episcopi; nisi vbi contraria consuetudo vigeret, vt notat Nauarrus cap. 25. num. 21.

Tertia, Si duo Canonici sint in obsequio Episcopi ad Ecclesiæ vtilitatem, c. Ad audientiam, de Clericis non residentibus: quod Nauarr. l. 3. consil. 11. de præbendis, extendit ad obsequium Cardinalis non Episcopi, quem dicit posse habere saltem vnum Canonicum sui tituli in obsequium.

Quarta est, Obsequium Papæ ad Ecclesiæ vtilitatem. cap. Cum dilectus, de Clericis non residentibus.

Quinta, Licentia legitima ex quauis alia iusta causa, iuxta Glossam in c. Inter quatuor, de Clericis non residentibus.

Sexta, Honestæ consuetudo; iuxta Innocentium, Panormitanum, & alios Doctores, vt docet Nauarrus supra sed hoc intellige, vbi Concilij dispositio non est recepta. quòd si quis absque iusta causa absit, peccat mortiferè: non tamen tenetur ad fructuum restitutionem, si officio satisfecit, nisi ad eam condemnatur; vt docet Nauarrus ex Panormitano c. 25. nu. 121. vel nisi id iure sit expressum, iuxta ea quæ supra diximus de Episcopis & Parochis.

¹⁶⁴ Notandum Tertio, Eos, qui etiam ex legitima causa absint, non lucrari distributiones: quia Concilium illis solis vult eas dari, qui horis statutis interfuerint, quauis collusionem & remissione exclusâ. nisi aliquis cogatur abesse ad curanda Ecclesiæ negotia ex commissione Capituli, vel omnino inuoluntariè absit ob morbum, captiuitatem, excommunicationem iniustam, &c.

Notandum Quarto, Eos, qui intra duos menses adepti certi beneficij, non fecerint fidei professionem, fructus non facere suos. & quidem prouisi de beneficijs curam animarum habentibus, tenentur intra duos menses adeptæ possessionis coram Ordinario, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, orthodoxæ fidei facere

¹⁵⁹ Si parochi ultra duos menses absint.

¹⁶⁰ Extenditur ad omnes habentes curam animarum.

¹⁶¹ Non tamen ad Abbates vel Priores.

¹⁶² Alij beneficiarj.

Reuocantur contra-ria consuetudines.

Causa excusans absentiam.

Distributiones.

Professio fidei.

facere

facere publicam professionem, & iurare se permanentes in Ecclesie Romanae obedientia. Idem debent facere prouisi in Ecclesia cathedrali de Canonatibus vel dignitatibus, non solum coram Ordinario, sed etiam coram Capitulo; alioquin non faciunt fructus suos, nec possessionem ipsis suffragatur. Concilium dicta sess. 24. cap. 12.

DVBITATIO XXX.

Vtrum beneficiarj omnes teneantur ad preces canonicas.

¹⁶⁶ *Obligantur ad preces canonicas.* **R**espondeo, Beneficiarios regulariter ad preces canonicas obligari est communis sententia Doctorum in c. 1. de celebr. Missarum, & patet ex cap. Quia per ambitiosam, de rescriptis, in 6. vbi Pontifex reprehendit quosdam beneficiarios, quod officium precum, propter quod beneficium datur, omittent: & ex Concilio Lateranen. sub Leone X. sess. 9. §. Statuimus; vbi priuantur fructibus, qui officium diuinum non dixerint. Ratio est, quia iure naturali quisque tenetur ad officium, propter quod beneficium datur: atqui omne beneficium Ecclesiasticum datur propter officium, in quo regulariter comprehenduntur preces canonicæ; vt patet ex communi sententia Doctorum, & praxi Ecclesie.

Dixi regulariter, quia sunt quedam beneficia, quæ ex sua institutione ad preces illas non adstringunt, sed ad aliquas alias; vt sunt quedam Præposituræ & aliqui Personatus & aliqua Præstimoniam, quæ non requirunt quotidie nisi Horas B. Virginis, vel 5. Pater noster & Aue Maria, vel semel Psalmum Miserere: His tamen exceptis, omne beneficium iure communi annexum habet onus horarum canonicarum. vide Nauar. de oratione cap. 7. num. 27. & 28. & in Enchirid. cap. 25. num. 103.

Petes, Ex quo tempore incipiunt obligari?

¹⁶⁷ *Quando incipit hæc obligatio.* **R**esp. Certum est non obligari à tempore præsentationis vel electionis; quia per hæc nondum habent dominium, seu ius in re. Nauar. cap. 7. De orat. nu. 29. docet eos obligari ab eo tempore, quo per collationem & acceptionem, vel per institutionem, aut confirmationem incipiunt habere ius in re, & beneficium incipit esse ipsorum: ex illo enim tempore debentur illis fructus, etiam si nondum possessionem acceperint. Ibidem refellit sententiam eorum, qui putant eos non teneri ante captam possessionem. Hæc sententia Nauarri est rationi & Iuri valde conformis.

Altera tamen, quod non teneantur ante captam possessionem, est probabilis, eamque tradit Flaminius Parisius Romanus lib. 1. de resignatione beneficiorum quaestione 9. num. 13. vbi dicit hanc opinionem esse veriorum, & crebriorem, & in praxi obseruari. Ratio esse videtur, quod sæpè ante initam possessionem ius sit incertum, & multis modis possit impediri, qui primum se produnt quando capienda est possessio. Crediderim tamen hanc sententiam non debere intelligi de iis, qui per inductionem differunt possessionem, vt Horas non recitent; sed solum de iis, per quos non stat quod minus eam capiant: quia fraus nemini debet patrocinari.

DVBITATIO XXXI.

Quæ excusent beneficiarium à precibus horarijs. & quæ non excusent.

Loquor de illis, qui non sunt in sacris Ordinibus.

¹⁶⁸ *Causæ excusantes à lectione horarum.* **R**espondeo Primò, Excusari eos, qui nec per se, nec per suos, vltos fructus percipiunt, nec percepturi sunt; si per eos tamen non steterit quod minus sint percepturi; vt docet Nauarrius supra, Caietanus v. Horarum canonicarum omisso, & alij Doctores communiter. neque enim beneficiarij ex sua vel Ecclesie intentione se obligant ad officium, nisi persoluantur eis stipendia sustentationis, propter quæ illam obligationem susceperunt. cessante enim stipendio ministri, cessat obligatio ministri.

Secundò, Probabile etiam est excusari eos, qui valde parum recipiunt; vt si beneficium sit adeò tenue vt non habeat supra octo aureos. Ita tenet Sotus lib. 10. quæst. 5. art. 3. quem sequuntur multi recentiores, & fatetur Nauarri. supra cap. 7. n. 27. multos viros pios & doctos ita sentire: quamuis ipse cum plerisque contrarium teneat. Probatur Primò, Quia qui aliarum deseruit, de aliis viuere debet, iuxta Apostolum 1. Corinth. 9. ac proinde qui Ecclesie seruit, de eius prouentibus viuere debet: atqui beneficiarij Ecclesie seruiunt: ergo beneficium tribuere debet saltem bonam partem moderatæ sustentationis; alioquin non censetur viuere de Ecclesia. Hoc argumento probat Pontifex cap. Cum secundum Apostolum. 16. de præbendis, eos, qui ordinantur, debere alii ab Ecclesia. Secundò, Isti beneficiarij non obligantur ratione ordinis, vt suppono; sed tantum ratione mercedis, quam accipiunt: atqui non videtur rationabile, vt is, qui solum septem vel octo aureos accipit pro mercede, ad tantumdem obligetur, ad quantum qui centum. Tertio, Qui nihil accipit, ad nihil tenetur: ergo similiter qui parum, non tenebitur ad rotum. Quarto, Quia, vt ait Caietanus, v. Beneficiorum multiplicatio, beneficium adeò tenue vt non sufficiat ad sustentandum ministrum, non est beneficium, nisi imperfectè, cum non possit sana ratione institui vt vnum sit in vnus stipendium. quod confirmatur ex cap. Is cui. 19. de præbendis, in 6. vbi beneficium insufficientis habetur quasi non esset beneficium. Vnde mihi videtur probabile, eum non teneri ad quotidianum penium precum canonicarum, cuius beneficium est adeò tenue vt non suppediet bonam partem tenuis sustentationis, v. g. 15. vel 16. aureos. Sentio tamen, omnes qui aliquid percipiunt, aliquoties teneri per annum, v. g. festis & Dominicis, prout ratio dictauerit: non enim par est vt fructus aliquos percipiant, & numquam officium recitent; neque etiam vt ob tam exiguos fructus obligentur quotidie; sed vtendum *benignè*, & moderandum iuxta piam Ecclesie mentem.

Tertio, Non excusari beneficiarium à precibus primo & secundo anno, eò quod fructus beneficij horum annorum in quibusdam Ecclesiis debeantur fabricæ vel decessori mortuo, vt notat Nauarrius cap. 7. num. 30. rum, quia debetur ei dimidia pars fructuum, prout Ioannes XXII. de-

P p 2 clara-